Ч. 274 (12.930).

Львів, неділя 6. грудня 1931.

Pocztowa opłata zaplacono ryczałtem.

Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„КІНЕЦЬ КРІЗИ".

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 29. листопада 1931.

I.

„Живемо в трагічному періоді історії; кріза закидає щораз ширшу тінь на ціле людство; людям, що живуть тепер, будуччина ні в одному моменті їх життя не видавалася такою непевною, як оце в наших днях.

„В нашій власній країні торговельне і грошеве прибиття — дуже гостре; і тисячі наших земляків позбавлені заняття і жахливо дивляться на зиму, що наступає; у Франції політичний казан ладиться кипіти, а його піна може потрясти цілою будівлею країни; Росія, як звичайно, зависла над світом наче велика темна хмара, повна загроз для европейського виднокруга; засоби британської імперії підпали під жорстоку пробу, а проба ця імовірно буде ще більше налягати, аж поки не знайдеться розвязка для політичних потрясень Індій, і поки виперта не зможе відновити правильні взаємини з Китаєм.

„Наші власні труднощі — майже виключно грошеві і торговельні, але посліх, з яким усякий силкувався щошвидше розбагатіти, причинився до знівечення моральних сил, які булиб нам позволили лекше перемогти оце лихоліття..."

II.

Правда, уваги ці дуже актуальні? Та знаєте, коли і де вони появилися на білому папері? Не давніше й не пізніше, а 74 років тому, дня 10. жовтня 1857 р., в статті, яку присвятив тодішній крізі, американський тижневик **Harpers Weekly**. Так воно правда, що деякі світові крізи повторюються і нагадують одна одну на просторі часу трьох четвертин століття. Президент Гувер котрого відвідав один з найкращих французьких знавців сьогоднішньої Америки, п. Паскіє (в супроводі п. Лиаваля), передав йому наведений тільки що виривок із старого американського журналу: скромний та який пророчистий причинок до релятивістичного розуміння людської історії, долі й недолі людей, народів і людства цілого, вимовний знак невисохлого оптимізму американського президента.

— Ну, гаразд — завважили ми на це нашому знайомому, — та як стоїть нині справа з Америкою? Чи Зединені Держави вже перебули недугу? Вже увійшли в період видужування — господарського бодай, коли не фінансового?

— Без найменшого сумніву, відповідає він. Таке враження безперечно виносить кожний, хто тепер вертається з Америки. Річ певна, видужування буде тревати довго; в деяких галузях американської діяльности певно будуть ще заворотн в слабість; зима буде дуже гірка для багатьох людей, передовсім для яких 7 або 800.000 безробітних „білоручок", тобто урядовців усяких товариств промислових, банкових чи торговельних, та все таки треба сказати, що Америка крізу цієї зими перебуде.

„Що в Америці найбільш бє в очі всякого ново наспілого чужинця — каже далі наш знайомий — це видатне пониження загальної ціни прожитку, тобто подешевіння предметів необхідних до життя. Ціни залізниць, трамваїв, кін, театрів не змінилися; зате подрібні ціни поживи впали на яких 70 прц. цін з 1929 року, іноді навіть більше, як напр. ціна хліба; впали також ціни одежі й помешкань. Наслідком цього людина може прохарчуватися і перемешкати за ціну на яку третину нижчу від ціни сперед крізи. Наслідком цього була можлива також знижка робітничої платні: навіть Форд постановив при кінці мин. місяця знижити мінімум денної платні своїх робітників з 7 на 6 долярів. Знов інше велике підприємство (Понт) ввело 5-денний тиждень праці в своїх фабриках. З тижневими зарібками одного і другого підприємства робітники можуть нині купити більшу скількість предметів необхідних до життя і жити в більших помешканнях ніж у 1929 році".

Висновок? Висновок сказаного такий, що Америка, зберігши ненарушеною силу своєї молодости й життя, в недовгому часі віднайде шлях до добробуту — як ще тільки вдасться їй перемогти останні судороги теперішньої фінансової крізи.

IV.

Значить: оптимістичний голос про Америку і з Америки, але що в Европі? Тут не хибує людей чорновидючих — швендаючися серед ріжномовних журналів, що збираються кожного дня в тутешньому закордонному міністерстві, щоби стежити за пиняйвими роботами Ради Союзу Народів — ми мали, і щодня маємо наново чимало нагод наслухатися чорних віщувань, пророчень, крякань. Правду сказати, то ще ніколи, навіть у темних місяцях війни і післяверсайського безголовя, не чували ми таких, як отепер, безнадійних, безпросвітно песимістичних оцінок европейського положення. Песимізмові цьому дала в останніх днях нову поживу Англія — коли залишила передану батьками господарку свобідної виміни і коли, наслідуючи зрештою інші нації, вона взялася ставити довкола свого острова митний мур, тобто ізолювати себе від Европи. Щож, нема сумніву, що ця раптова ізоляція Англії прикро відобється на багатьох европейських державах, передовсім на Франції й на Німеччині.

Одначе невже Англія мала свобідний вибір зробити щось інше? Поки Европа не рішиться (або, коли хочете: поки вона не зріла) залишити свою дотеперішню політичну систему окремих і незалежних держав тай зорганізуватися в одностайну господарську систему Зединених Держав Европи по політичному зразку Америки чи Радянщини, — то захворілим гострою крізою окремим державам нема іншого шляху лікування як тільки ізоляція і зусилля до самовистарчальности. В сорозмірній ізоляції і „самовистарчальности" (без іронії!) вже добрих 10 років живе Радянщина; після неминучих невдач добути многомілярдові позички від Франції піде на ізоляцію і самовистарчальність (навіть з пятиліткою!) Німеччина; значно лекше від неї здійснить хоч не хоч цю насильну програму Франція. Бо ледви чи хто вірить у те, щоби теперішні фінансові наради й балачки, які тягнуться у Базелі, в Парижі і деінде, дали інший ніж негативний вислід — інший, тобто справді переломовий в господарському устрою Европи. Не буде інтернаціональної помочи і інтернаціональної перебудови, то прийдеться рятувати самій себе передовсім Німеччині, а далі й іншим державам. Система лікування в ізольованих, відокремлених комнатах.

V.

Кожний воробець на даху цвірінькає відому істину, що ніякий нарід не може, мовляв, відокремитися, та що „взаємо-залежність" — закон істнування всіх народів. Воно безперечно правда, та як усі без вимку інші правди фільософічні, метафізичні, соціяльні, економічні — релятивна правда. Релятивна, тай — не така вже то нова, як дехто впевняє. Вона була правдою вже перед віками. Дослідники праісторії відкрили — якими шляхами, не знаємо, та відкрили — що збирачі бурштину над Балтиком, у передісторичну епоху, попадали в банкроцтво, коли жнива були лихі в Лігурії. Значить, уже тоді, на досвітках Европи, европейські народи були в господарській ділянці залежні одні від одних. З безприкладним поступом лучби тай серед небувалого раніш в цій частині світа погустіння людности (в цій частині світу, кажемо, бо Далекий Схід, Китай, вже від давна знав густоту населення ще більшу) ця взаїмозалежність ще безмірно поглибилася — до цеї міри, що настали часи — наші часи — коли абсурдними з господарського погляду стали давні (і свіжі) митні кордони між европейськими краями та що наслідком цього гасло федералізації накидається Европі наче льогічне і одночасно неминуче домагання.

Одначе льогіка льогікою, а старі звички націоналістичних відокремлювань тай державницьких огороджувань, з усіми своїми психольогічними наслідками ще далеко не готові щезати. Замість федералізування, европейські держави і державки далі завзято й судорожно держаться своїх старих суверенностей і тіней суверенностей, окутуючи щораз новими і щораз густішими митовими перегородами — задля охорони, мовляв, власної національної господарки, при чому кожна з них забуває, що й сусіди її, ведені тими самими міркуваннями, роблять те саме. Кожен хотів би обвантажувати оплатами чужі звози, а натомість мати свобідні вивози свої: річ безумовно виключена. У вислідї маємо нині в Европі такий суперечний сам у собі стан, що ніколи тут стільки, як нині, не говорено про господарську (і всяку іншу) взаїмозалежність усіх частин цього континенту, тай одночасно ніколи так завзято не виставлювано тут нових господарських огорож. Навіть стара, свобідно-виміння Англія пустилася оце на охоронні митні води.

VI.

Европейські держави будуть у найближчих
роках переходити, тобто переводити кожна в се-
бе, т. зв. ізоляційне лікування саме тому, що за-
лежність кожної від інших була занадто наявна,
а невзгодини одної тягли за собою клопоти дру-
гої. Це лікування може вдатися, або ні. Якщо
воно вдасться, то згодом новими торговельними
договорами буде торговельна дипльоматія по-
правляти надуження митних війн (стоїмо на по-
розі таких війн) і митних заборон; а далі спро-
вола знов розпічнуть одні держави давати по-
зички другим, спершу обережно й за обезпеками,
а далі... Стара пісня розпічнеться — імовірно —
da capo. Ось чому обік багатьох віщунів насту-
паючої соціяльної катастрофи є тут також чи-
мало скептиків, які не вірять у близькість за-
гальної катастрофи, навіть у випадку окремих
місцевих катаклізмів. Підчас найстрашніших
навіть пошестей, чуми, тощо, які навіщували
світ — кажуть вони — все таки всі люди не поги-
бали; в противному разі людство давно вже бу-
лоб зникло з обличчя землі, а з ним й світ звірин-
ний і ростинний, на який теж валяться пошести.
Один з сьогочасних учеників Вольтера часто пов-
торює, що „все покінчиться зле", та що навіть
катастрофи — навіть вони! — не вдаються впов-
ні. Так воно мабуть і є. Хто в 1000 році після
Христа сподівався кінця світу, грубо помилявся.
Хто нині думає, що антихрист уже перед воро-
тами, мабуть теж помилиться. Світ мабуть уже
органічно такий, що нічого тут не можна дове-
сти до досконалости, навіть нещастя. На цій точ-
ці найчорніший песимізм раптом полибується з
основним оптимізмом.

Одначе — може воно і не так...

†

Д-р Михайло Коцюба.

Львів, 3. грудня 1931.

Передучора відійшов від нас на вічний спочинок знов один видатний громадський діяч, почесний член УПТ („Рідної Школи"), Т-ва „Сільський Господар" і почесний член Т-ва „Просвіта" д-р Михайло Коцюба. Коли інші людські жертви, які ми цього року нотували на жалібних сторінках нашої преси, вдаряли по нас жахом, бо це відходили від нас видатні громадяни в силі віку, громадяни, що могли ще дати для нашого життя багато цінного, то з Покійним відійшов у могилу репрезентант старшого покоління, один з ветеранів громадської праці, один з тих, що тепер уже тільки приглядались у зрівноваженні наслідкам своєї фундаментальної роботи в українському житті.

Пок. д-р Михайло Коцюба уродився 20. листопада 1855 р. у Верчанах, стрийського повіту. Початкову освіту дістав у Дулібах коло Стрия та у Львові. Середню освіту добув у Львові та Дрогобичі. Іспит зрілости зложив у Дрогобичі в 1873 р. Фільософічні студії (природничі науки) відбував у Відні під проводом проф. Клявса. Після їх скінчення віддався рільн. студіям, спершу в академії в Дублянах, а потім у Hochschule für Bodenkultur у Відні. Потім відбув наукові господарські подорожі по Долішній і Горішній Австрії, по Чехії та Угорщині. У 1885 р. осягнув на краківському університеті ступінь д-ра фільософії. По закінченні фільософічних студій Покійний віддався ще основним студіям медицини, які й покінчив з повним успіхом у 1893 р., коли добув ступінь доктора медицини. У 1882 до 1886 р. був пок. асистентом при катедрі зоольоґії у Дублянах. У 1888 р. працював над упорядкуванням збірки зоольоґічних зразків зі Середньої Азії та Камчатки у львівському університеті. За цю свою працю був нагороджений срібною медалею на гігієнічно-лікарській та природничій виставі. У 1890 р. працював над впорядкуванням ділювіяльних ссавців у музею Краківської Академії Наук.

Від 1893 р. був професором сільського господарства та гігієни в державній мужеській учительській семинарії в Станиславові. Там розвинув він широку громадську працю, зокрема на культурно-освітній ділянці. Був головою Т-ва „Українська Бесіда", членом Надаірної Ради Кредитов. Т-ва „Народній Дім", основником „Підгірської Спілки" для збуту свиней, а від 1895 до 1902 головою станиславівської філії Т-ва „Просвіта". У 1902 р. перейшов на сталий побут до Львова в характері професора анальоґічної школи у Львові. Від 1910 р. був краєвим інспектором для науки сільського господарства по учительських семинаріях. В часі свого інспекторування влаштував цілу низку всяких курсів сільського господарства (садівництво, огородництво, бжільництво, управа ріллі, плекання тютюну, перерібки овочів, молочарства й кооперації) для учителів народн. шкіл та окружних інспекторів.

Попри свою професійну працю розвинув у Львові велику громадську працю на культурно освітньому та господарському полі. Покійний був між іншим основником жіночої семинарії УПТ (Рідної Школи) у Львові, в якій і директорував від 1903 до 1909 р. За працю для шкіл УПТ загальні збори в 1908 р. іменували його почесним членом Т-ва. Пізніше Пок. був головою Т-ва „Сільський Господар" у Львові, а перед тим і потім довгі літа діяльним членом його Головної Управи. Від 1920 до 1924 р. був головою Надаірної Ради Краєвого Союзу Господарських Спілок (теперішнього „Центросоюзу"). Незалежно від того Пок. був від 1902 р. до вибуху світової війни членом Головного Виділу Т-ва „Просвіта". Він приладив на спілку з д-ром Бриком до друку знаменитий господарський підручник проф. Мічинського п. н. „Взірцевий Господар", що його видавала „Просвіта" кількома накладами. Був одним з організаторів та ініціяторів просвітно-господрського конгресу „Просвіти" в 1909 р. Покійний то до спілки з д-ром Бриком зредагував славну в нас конгресову книгу, що була звітом з цього конгресу, а яку „Просвіта" видала друком у 1909 р. В часі великої війни д-ра Коцюбу вивезли були російські війська як закладника міста Львова (від українців) до Київа, де він пробув до кінця 1917 р. Там працював Покійний у Національному Українському Музеї ім. Шевченка з пок. М. Біляшевським.

З наведених коротких дат із життя Покійника видно, що він положив надзвичайні заслуги в розбудові нашого національного життя, особливо в освітньо-культурній та господарській ділянці. Незвичайно чесний, поважний і гідний у приватному та громадському житті, а крім того винятково працездатний, імпонував своєю культурою та енциклопедичним знанням не тільки своїм, але й чужим. Тому не дивно, що все життя тішився загальною пошаною та довірям. За свою громадську працю дістав ще за життя повне признання від свого громадянства у виді найвищих національних відзначень, а саме: почесного членства „Просвіти", „Рідної Школи" та „Сільського Господаря". Нехай-же память про Нього переходить з покоління в покоління.

В. Й. П.

Велике свято Городенщини.

Ювилей 50-літньої громадянської праці д-ра Теофіля Окуневського.

I.

В неділю 27. листопада ц. р. святкувала Городенщина дуже величаво 50-ліття громадянської праці свого довголітнього провідника й організатора, д-ра Теофіля Окуневського. Свято це, з уваги на особу Ювилята, визначного члена нашого народу й одного з провідників українства на Галицькій Землі, мало не зузький льокальний характер, а вибігало далеко поза межі городенського повіту.

Наш Ювилят ще як ученик коломийської гімназії, враз із своїм братом бл. п. Ярославом, пізнішим визначним письменником і мемуаристом, належав до найвизначніших і найдіяльніших членів гімназійної студ. громади. По матурі перейшли вони оба на віденський университет, де їх побут записався найкращими споминами в студ. т-ві „Січ".

Скінчивши університет, осів д-р Теофіль Окуневський як кандидат адвокатури у Станиславові, де розвинув живу громадянську діяльність, організуючи по селах читальні „Просвіти", основуючи в місті разом з д-ром Желехівським філію „Просвіти" й „Руську Бесіду" та помагаючи при основуванні першого в Австрії жіночого товариства „Руських Женщин". Своєю діяльністю здобув собі відразу велику популярність так, що ще як кандидат адвокатури в 30-ім році життя стає послом до галицького сойму, а опісля й до державної ради.

Послував з перервами аж до розпаду Австрії. Як у соймі так і в державній раді належав до провідних послів, з своїм політичним двобоем з польським графом і побідою в нім став свого часу чи не найпопулярнішою особою серед галицьких українців. У часі посольства на-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. ГРУДНЯ 1931.

МИХ РУДНИЦЬКИЙ.

ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

(З нагоди 40-ліття наукової та літературної праці.)

Коли пригадати половину ювилеїв за останніх 10 літ, то В. Щурат міг мати свій уже десять разів. А все-ж жаль його, як живої інтелігентної людини, на псевдонаукову офіціяльщину з рефератами нудними, як учені, що не сказали ніколи нічого нового та атмосферою нудною, як офіціяльне кадило.

В. Щурат зі своїм ворушким умом і критичним хистом міг би ще неодно сказати в нашій літературі і про нашу літературу, якби... не обставини. Саме ці пресвоєрідні галицькі обставини рішили, що Щурат після довгих літ опозиції супроти атмосфери, яка панувала й панує довкола фільольоґічної секції Наук. Т-ва ім. Шевченка, таки остаточно пішов до Каносси. Не змінивши ні трохи думки про тих, з якими „поєднався", дав себе зробити академиком і дозволяє випустити Збірник у свою честь, в якому найдете те саме, що в попередніх цього роду: всяку всячину з виїмком спроби критичної характеристики ювилята.

Наукову методу в таких збірниках заступає малоросійська диплоьматія: „я хвалю тебе нині, а ти мене завтра".

*

Щурат мав у собі все життя дві душі, як Франко — поета та критика. Та поетова душа прокидалася в ньому рідко і не стихійно, радше під впливом рефлексій, що варт би написати те або інше. Мабуть з виїмком „Моїх листів" і доривочних розсипаних лірик (деякі у збірці „Вибір пісень") усі його поетичні збірки були такою аранжованою працею. Поетів, що були би свідомі своєї мети та засобів, у нас незвичайно мало; все це розтьохкані солов'ї, що поневолі згодом стають ґрафоманами, бо пишучи не питають, чи те, що хотять сказати, не сказали вже інші перед ними і не сказали краще. Щурат належав у нас до критичних виїмків; рефлексія вбивала в нього навіть саму потребу писати; вона надто часто ставила перед ним скептичний запит: „навіщо, для кого?"

Ось одна із головних причин, чому стільки початих ним спроб, як напр. переклади із европейської поезії, залишилося тільки натяками на те, що міг би він зробити.

Імя вченого зеднав собі Щурат теж не грубими томищами матеріялів і причинків. Він ближчий до французької школи, ніж до німецької і задовольняється кількома думками в простій, легкій формі, полишаючи сліпим куркам розпорпувати кинене перед ними зерно. Його критичні праці не дають повного образу його справжньої ерудиції, знавця не тільки рідної, але й европейської літератури. Щурат знає, що цитатами можна осліпити тільки тих, які самі крім цитат нічого в книжках не находять. Він любить ходити власними стежками, а навіть заганятись ними в нетри теорій не завсіди таких, яких сам готов би боронити. Як сам раз висловився в розмові, він воліє перегнути палицю в один бік, щоби відтак приневолити інших її випростувати.

Всім відомо, що наші галицькі дослідники літератури старшого покоління не виходили поза призбирування фактів, від яких ні овид літературної доби, ні творчість письменника не прояснювалася навіть на одним дойовой свічки

Кожний причинок Щурата є справжнім причинком, якимсь коментарем для психольоґії даного автора або доби. Чи торкнеться він Шевченка чи Куліша завсіди скаже щось нового і цікавого. Чи напише історичну поему на замовлений гонорар чи віршований молитовник чи часописну статтю в усьому видко знавця мови і людину ознайомлену з новими домаганнями літератури.

Свою всесторонню ерудицію і талант міг Щурат найкраще виявити на двох становищах як професор університету або журналіст. Психольоґія обох цих типів людей зближена: вони щодня популяризують здобутки знання і вчаться самі, навчаючи інших. Щурат має справжній нерв справжнього публіциста; він залюбки актуалізує навіть наукові проблеми. Як професор літератури він не перемелював би фактів, які студенти можуть найти в кращій формі у книжках, а навчив би того, чого так треба досі 99 проц. нашим галицьким ученим: уміння відріжняти літературні твори від тарабарщини.

А так уся діяльність Щурата пішла в бік патріотичний: рокам писав він принагідні та патріотичні вірші, замість перекладати европейських поетів, кидав доривочні статті, замість основних студій. А коли став академиком — згадка про інших, що його випередили не маючи на такий титул ніяких даних, кинула іронічну тінь на це призначення. Ні він сам ні інші не мали певности, чи не є це диплоьматичний маневр його вчорашніх принципіяльних і особистих ворогів.

І нині становище Щурата в день ювилею не легше як автора статті, що не хотів би багато розминутися з правдою кажучи про його заслуги і про ті пружини, що рішають у нас про признання в такій формі як офіціяльні ювил…

лежав до основників „Народньої Торговлі", „Дністра" й інших українських центральних установ у Львові.

Для Городенщини поселення Ювилята як адвоката і посла в 1890 р. стало просто епохою. Все, що там сотворено, сотворив він. Зачав від закладання по селах читалень та устроювання політичних і економічних віч, потім заснував філію „Просвіти", котрої головою є з самого початку безперервно аж досі, заснував Повітове Т-во Кредитове, кружок „Сільського Господаря", „Руську Бесіду", „Січ", бурси для гімназійних учеників, українську гімназію в Городенці і т. д. Його заходом закуплено реальність Народнього Дому, Селянської Бурси й вибудовано каменицю для української гімназії „Рідної Школи". Словом: те, що Городенщина належить до найсвідоміших наших повітів, що має стільки народніх установ, завдячує вона проводові і невсипучій довголітній діяльности д-ра Т. Окуневського. Тому не диво, що свято такого заслуженого громадянина випало дійсно величаво і було доказом загальної симпатії і любови до Ювилята.

II.

В год. 12. святочно прибрана театральна саля Нар. Дому виповнилась по береги місцевою та позамісцевою інтелігенцією і масами селянства. Також подвіря Нар. Дому, а навіть ціла дорога перед ним були заповнені народом.

Ювилята, що прибув у товаристві голови святочного комітету о. Комаринського, привитали грімкі оплески й оклики „Слава", а ввели його на салю два найстарші місцеві селяни, перші його дорадники і товариші його праці в Городенщині.

По отворенню свята відспівав хор товариства „Городенський Боян" кантану Людкевича. Опісля п. Петрицький виголосив основний реферат про життя й заслуги Ювилята для краю і Городенщини. Потім були привіти від усіх місцевих і повітових установ, від духовенства, учительства, міщан, селян, шкіл і т. д.

Перший привіт виголосив делегат львівського Союзу Українських Адвокатів д-р Андрій Чайковський з Коломиї, сама поява якого викликала бурю оплесків. Другий привіт виголосив делегат Головного Виділу „Просвіти", адв. д-р Юлій Олесницький зі Станиславова. Від установ Заліщиччини, з котрої Ювилят був послом, витав його зі святом адв. д-р Стефанович зі Заліщик.

Письменних привітів від центральних установ, від установ Станиславівщини, Городенщини, Заліщиччини й інших повітів була така сила, що відчитуючий мусів обмежитись лиш до відчитання підписів осіб і товариств, підписаних на привітах.

Чудово і незвичайно зворушливо випали привіти діточі. Десять маленьких кількалітніх дівчаток виступило на сцену в народніх строях і в розмовах, ведених звучним віршом, дуже дотепно й гарно представляли життя і заслуги Ювилята для краю, а спеціяльно для рідної школи, а закінчили ті промови врученням йому від дітей дару.

Настрій підчас привітів був дуже піднесений, промовці і публика були тронуті до глибини; в очах усіх світилися сльози щирости і вдячности.

По привітах слідували хорові продукції „Городенського Бояна", гімназійного хору, деклямація і виступ орхестри товариства „Боян". Все було виконане поправно і доказувало, що устроюючі свято кермувались сердечними почуваннями.

Коли Ювилят виступив на сцену, щоби на кінці подякувати за свято, оплескам і окликам „Слава" не було кінця. Слова його, котрими представив напрямні свого життя й праці і зложив подяку громадянству за пробв такої вдячности й любови, тронули всіх до глибини душі. Одушевлені повстали всі й однодушним відспіванням „Многая літа" і „Ще не вмерла" закінчилась академія.

Вечором в тій-же салі відбувся спільний величавий комерс, що по численних сердечних тоастах перейшов у веселу часть, котру заінавгурував по мистецьки своїми споминами д-р Андрій Чайковський. По півночі розходилися учасники в найкращім настрою, в почутті, що чудово перейшов їм той день. Свої і чужі бачили, що наш нарід уміє віддати честь і подяку тим, кому вона належиться.

Ю. Е. О.

—o—

Середнє шкільництво в цифрах.

На основі найновішої статистики з 1929/30 року середнє шкільництво в Польщі представляється ось як: середніх шкіл загально-освітніх було 759, з того 272 державних, 63 самоврядних, а найбільше, бо 424 приватних. Назагал число їх зменшилося в порівнанні з останніми роками на 37, а число відділів ще більше, бо аж на 189. Відноситься це до всіх воєвідств б. російської займанщини. У львівській кураторії 3 гімназії звинено, а 2 прибуло — все йде про приватні гімназії.

Число учнів гімназій теж паде; раз через загальне зубожіння, по-друге тому, що часть будучих гімназистів кінчить 5—7 кл. у всенародній школі і до гімназії приходить просто до IV. кл., бо всенародню школу має даром, підчас коли в приватній гімназії мусить за науку платити.

Загалом до гімназій ходило в 1929/30 203.387 учнів, у тім 125.554 хлопців і 77.833 дівчат. Слід замітити, що зменшується число учнів у відділах давнього клясичного типу, а збільшується в клясичному новому типі; тип гуманістичний постійно розвивається, а математично-природничий паде.

Як брати під увагу віроісповідання учнів, то впало число римо- і греко-католиків та православних, а зросло значно число евангеликів і частинно жидів. Римо-кат. було, кругло беручи, 68 проц., гр.-кат. 4, евангеликів 4, православних 2, жидів 22, інших віроісповідань 0.3 проц. Національности не подано, скажемо тільки, що гр.-кат. було 8.279, православних 4.979.

Д. К.

—o—

Голос чеха про Підкарпатську Україну.

У журналі „Літерарні Новини" помістив відомий чеський письменник Іван Ольбрахт низку статтей під наголовком „Боротьба за культуру на Підкарпатській Руси".

Подаємо з них декілька думок:

На Підкарпатській Руси розвивається великий національний рух і велика культурна та мовна боротьба між московщиною і українством. До тієї російсько-української боротьби вмішуються з усіх сторін державні інтереси чеської мови, на її периферіях чигають таємні надії мадярської мови, а в її найближчому сусідстві тріпаються безрадно намагання удержавити діялект.

Бойові сили руссофілів і українців — собі рівні. Половина проти половини. **Але переможе українство!**

Хто приглянувся Підкарпатській Руси, хоч би як турист, не може ні на хвилину сумніватися в тому, ні не може його ввести в блуд великий розмах чеськости. За деякий час чеська мова буде тільки урядовою і торговельною мовою. Більше нічим.

—o—

II. Фотографічна Виставка.

НАПЕРЕДОДНІ ЇЇ ОТВОРЕННЯ

В черзі вельми вдатних мистецьких імпрез, які викликали помітні враження через свій високий рівень навіть у чужих, велике зацікавлення викликує заповіджена на грудень (від 6-го до 21-го *II-га виставка мистецької фотографії*. Можна поділитися вже тепер тайною, зрадженою нам членами жюрі, що рівень надісланих експонатів у порівнанні з мин. роком зріс незвичайно. Коли взяти під увагу, що молоде „Українське Фотографічне Товариство" має за собою всього рік руханвої праці, то це дійсно гарні успіхи. Технічна добір сюжетів, оформлення задачі стоять на висоті, яка сміло може рівнятися з чужими виставками, а своєю свіжістю помислів, розмахом комбінації подекуди їх навіть і перевищає.

В признанні мистецьких досягнень уфундувало на теперішню виставку першу нагороду Наукове Товариство ім. Шевченка, другу Національний Музей, третю і четверту УФОТО, яке крім цього дасть кілька дипльомів.

Звертаємо увагу нашої публики на цю виставку, яка кожному глядачеві дасть велике задовілля й позволить пізнати та оцінити наш мистецький дорібок і на цьому полі

Коли відбудеться збірка „Дару Просвіті"?

У вчорашньому комунікаті Головного Виділу „Просвіта" пропущено у друку ціле речення, так, що комунікат вийшов зовсім незрозумілий. Має бути:

„Розпорядком Міністерства Внутрішніх Справ у Варшаві з дня 17. вересня 1931 L. P. B. 14267/31 відкликано уділений адміністраційною владою дозвіл на збірку „Дару Просвіті" в першім тижні грудня. На тій підставі воєвідства: львівське, станиславівське і тернопільське **перенесли** збірку „Дару Просвіті" **на час від 16. до 22. грудня ц. р.**

—o—

Для вшанування памяти В. Липинського

ЗАКЛИК.

Дня 14. червня ц. р. зійшов у могилу один з найбільших людей Української Землі — великий патріот, політик і учений Вячеслав Казимирович Липинський.

Для гідного вшанування Його світлої памяти повстав Комітет, зложений як з учнів-однодумців Покійного так і з громадян інших ідеольоґічних переконань, що все з великою пошаною ставилися до особи бл. п. Вячеслава Липинського та його праці. Завданням Комітету є вшанувати память Покійного в першій мірі виданням Пропамятної Книги, присвяченої Його особі, життю і творчости.

Комітетові залежить дуже на як найповнішому зібранні матеріялів до Пропамятної Книги, тому горячо закликує до співробітництва всіх, хто мав якесь відношення до особи та діяльности Покійного, без огляду на їх політичні, чи суспільні переконання, і просить присилати знимки, спомини, листи, статті то-що.

З огляду на те, що Комітет не розпоряджає ніякими засобами, просить цією дорогою присилати грошеві жертви на фонд видання Пропамятної Книги.

Всякі матеріяли слати поручено на адресу: Маріян Козак — Lwów, Łyczakowska 110; грошеві жертви на адресу: Ярослава Конрад-Ісаїв — Lwów, ul. Bolesława Chrobrego 15, з дописком „на фонд Пропамятної Книги".

Часописи прихильні справі, краєві та закордонні, просимо цю відозву передрукувати.

У Львові, дня 14. листопада 1931 р.

За Комітет для вшанування памяти
В. К. Липинського:

о. мітрат Базюк Олекса, голова, Маріян Козак, секретар; члени: Жук Андрій, проф. Заікин Вячеслав, д-р Залозецький Володимир, Мр. Ісаїв Петро, Конрад-Ісаїв Ярослава, Кочубей Николай, д-р Кучабський Василь, д-р Липинський Станислав, пос. Луцький Остап, проф. д-р Матюшенко Борис, Метельський Роман, суд. Метик Роман, д-р Німчук Іван, інж. Пасіка Володимир, Саварин Денис, о. ректор д-р Сліпий Йосиф, о. Фірак Михайло, Ціпріянович-Савур Михайло, Червавський Іван.

Останні вісти

ЗМІНИ В ПОЛЬСЬКІМ ҐЕН. ШТАБІ.

Шеф польського ґен. штабу ґен. див. Піскор уступив зі свого становища. Його наслідником іменований дипл. полк. Ґонсьоровський, який вже почав урядування. Ґен. Піскор буде іменований інспектором армії.

МАРІНКОВИЧ У ПІЛСУДСЬКОГО.

3. грудня югославянський міністр закордонних справ Марінкович був на 2-год. авдієнції у Пілсудського. Присутній був і мін. Залеський.

ТРАМВАЄВА КАТАСТРОФА.

У четвер веч. у Львові на Богданівці зударилися два трамваєві вози: „8" з „7". Тяжко ранені були 4 подорожні, шиби в обох возах побилися. Керманичі возів вийшли ціло.

НАПАД НА ГРОМ. КАСУ ТА КООПЕРАТИВУ.

СТАНИСЛАВІВ, 4. XII. ПАТ. 8—10 озброєних людей напало в Демні, пов. Жидачів на гром. вартівників, казали їм покластися на землю, а самі забрали касу з 1.800 зол. З української каси забрали теж товарів на досі неустійнену суму. Потім грабіжники замкнули вартівників у льокалі та втекли.

АРЕШТУВАЛИ ОБВИНУВАЧЕНИХ У ВБИВСТВІ СТУДЕНТА.

Виленський прокуратор приказав арештувати Лейбу Залкінда, робітника та Шмуля Вульфіна, сина лісового промисловця, яких обвинувачують у вбивстві студ. Вацлавського підчас студентських ексцесів. Залкіндові закидають, що перший вдарив каменем студ. Вацлавського, а Вульфін зорґанізував боївку, яка обкидала фякра, що віз раненого Вацлавського. Арештовані відповідатимуть мабуть перед наглим судом. „Наш Пшеґльонд" твердить, що Залкінд має незаперечені докази, що тоді як убито Вацлавського був деінде, а Вульфіна арештувала поліція за іншу справу, не за студ. ексцеси.

„КУДИ ЙДЕ ПОЛЬЩА?"

Париський „Ле Капіталь", найвпливовіший фін. орґан. помістив у політ.-госп. додатку статтю п. з. „Куди йде Польща?" („У ва ле Польонь?"). Автор, підписаний X подає три головні кризи в Польщі: політ.-парл., госп.-фін. та моральну. Ця остання найнебезпечніша, бо грізна для нац. єдности. Автор торкається закону в справі адв. статуту в Польщі, справи наглих судів і безробіття та стверджує, що „незалежність Польщі є в перехреснім огні опозиції й санації". Вкінці автор каже, що Франція іґнорує Польщу, так само, як у 1913 р. іґнорувала Росію.

САМОГУБСТВО ЛЬВІВСЬК. СПОРТОВЦЯ.

На Персінківці біля Львова кинувся під поїзд відомий наколесник Ст. Пельц. Причиною самогубства була мабудь нужда.

ПРОЦЕС СЛОВІНСЬКИХ ІРРЕДЕНТИСТІВ У РИМІ.

У Римі розпочався 4. ц. м. великий процес 57 словінців, яким акт обвинувачення закидує, що хотіли відірвати від Італії провінцію Венеція Джулія й прилучити до Югославії. З цією метою приготовляли збройне повстання й творили тайну військову організацію, яка на випадок війни мала ділати на задах італійської армії. Обвинувачені видавали нелеґальні друки, спрямовані проти італійського уряду й виконали низку терористичних актів. За останні чотири роки виконали 30 збройних нападів на фашистівських вояків, 13 політичних убивств, 13 підпалів і 8 терористичних замахів. Провідниками протиіталійського руху були студенти Реец і Єнчо. Вони заложили тайні товариства „Орґанізація" та „Боротьба", яким італійська влада приписує замахи на редакцію „Попольо ді Трієсте". Процес потріває кілька днів.

ГІТЛЄР ІДЕ ДО РИМУ.

БЕРЛІН. 3. XII. ПАТ. Тел. Уніон, повідомляє, що Ґітлер поїде до Риму, щоби відвідати Мусолінія.

ҐАНДІ В ПАРИЖІ ТА РИМІ.

ПАРИЖ, 4. XII. ПАТ. У повороті до Індій з Льондону з конференції Круглого Стола Ґанді поступить до Парижа. 5. XII. промовлятиме на вічу, уладженім інд. середовищем. Зясує положення в Індії, яке, на його думку, дуже грізне з причини репресій, які приноровлює англ. влада, що зовсім не відповідає офіц. заявам про бажання признати Індії незалежність.

РИМ. 4. XII. ПАТ. Часописи повідомляють що Ґанді, вертаючи до Індій, відвідає Рим.

Після процесу 14-ьох.

Чотирьох засуджених внесло касацію.

Підсудні з бобрецького процесу, що покінчився перед кільканацяти днями у Львові, приняли присуд, за виїмком обв. **Юрія Дачишина, Зиновія Книша, Миколи Максимюка і Дмитра Вирсти,** які внесли до Найвищого Суду **касацію.** Якщо Найв. Суд візьме під увагу внесену касацію, то цей процес відбудеться вдруге перед Новою Лавою Суддів Присяглих.

Берестейський процес.

(34. і 35. день.)

У четвер зізнавав дир. сойм. бюра *Дзядош*, бувш. шеф військ. „вивяду" в Кракові та Тернополі. Він заявляє, що тому, що ред. Гекер у „Напшоді" напав на письм. Сєрошевського, не пошанував Белїни-Пражмовського (президента Кракова), пос Голувка та встрявав у такі його справи, яких навіть за життя не ялося атакувати — то свідок був думки, що щодо Гекера не обовязують спец. звичаї служби безпеки (задержання в тайні назвища конфідентів). Тому теж свідок стверджує, що ред. Гекер був його постійним інформатором у Кракові. Всі інформації з терену ППС у Кракові давав свідкові Гекер, а ті, що їх свідок діставав від інших, Гекер справджував. Про Дібоа та Цьолкоша Гекер казав, що то смаркачі та г......рі: Про Жулавського говорив, що він є проти того, щоби соціялісти мали польський характер, а Мастека називав комунізуючим.

Обор. дивується, що вістки про ППС, які є кожному відомі, свідок називає ревеляцією. *Св.* оправдується, що для нього було це ревеляцією, бо він був молодим шефом безпеки. *Обор.* пригадує св, що він був засуджений в Ґрудзьондзі. *Св.:* Так, але я не сидів у Бересті.

Св. Гекер каже, що з Дзядошом говорив як з приятелем, а не як із шефом „вивяду" та вважав його прихильним для ППС. Ніяких тайн Дзядошові не говорив. Не говорив, що Мастек комунізує. Св. *пос. Жулавський* каже, що Дзядош у зал. ваґоні сказав йому: „Як би я був свинею, то все, що мені сказав Гекер, я оголосив би, та я не свиня".

У пятницю переслухували ост. свідків оборони: адв. Гросфельда, посла Роґа. Потім відчитано зізнання, зложені в суді свідками, які не могли явитися на розправі. Переслували друкарських фаховців для справи долучених до процесу як річевих доказів нелеґальних друків.

СЛАВЕК ХОТІВ МОНАРХІЇ.

Предсідникові берестейської розправи С. Германовському прислав із Парижа сен. Моц (Визволене) сензаційного листа. В листі м. ін. каже, що після вибору Дашинського маршалом сойму та після упадку кандидатури Бартеля, один із „сметанки" т. зв. „полковників", який нині займає дуже високе становище, сказав м. і. „Ми розбили ендецію, тепер роздавимо лівицю". Сен. Моц був цікавий, що це значить. Цікавість його заспокоїв Славек, який при обіді сказав, що вн. політика Польщі спрямована так, щоби в Польщі ввести монархію. Доведуть до того так, що зломлять усяку опозицію та заволодіють усією адміністраційною, а навіть сусп. держ. машиною. До того йдуть крок за кроком.

Б. прем. Славек у відповіди заявляє що сен. Моц. усе те „уроїв" собі.

Український Театр у Львові.

З нагоди першої вистави Українського Театру Кооперативи „Український Театр" у салі театру „Ріжнородностей" („Нар. Дім").

В середу, 2. грудня ц. р., заінавґурував наш найкращий театр низку своїх вистав на сцені театру „Ріжнородностей" в „Народному Домі" пєсою „Пурґа". Зазначимо з нагоди цієї другої вистави тільки те, що наші артисти в середу дійшли до вершин мистецтва. Публика була заворожена грою. На жаль цієї публики було за мало.

Досі серед львівської громади була модною спеціяльна формулка на виправдування своєї абсенції в нашому театрі, а саме: недостача вигідної салі. Нині цей мотив відпадає. Відпадають теж і інші: Кінець місяця (недостача грошей), старий репертуар, слабий ансамбль, надто довгий побут у Львові...

Чи треба аж звертатися з покликом до публики і пригадувати їй таку річ, як обовязок, яка не повинна би в театрі мати значіння, коли її заступає — приємність? Вистави тріватимуть тільки до 7. ц. м. Масовим відвідуванням театру наша громада може бодай раз дасть моральне вдоволення нашим акторам, що так жертвенно працюють для театрального мистецтва і зуміли двигнути його на високий рівень.

И. М.

З листів до Редакції.

ПРИЧИНОК ДО Т. ЗВ. БОБРЕЦЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Вельмишановний Пане Редакторе:

В інтересах правди прошу вмістити у Вашому поважному щоденнику слідуюче моє спростування:

П. прокуратор Ліпш, у своїй промові на процесі п. Б. Кравціва з товаришами, згадуючи премій лист до п. З. Пеленського, назвав мене — „офіціяльним амбасадором УВО на Італію" (див. „Час" ч. 66. з 24. листопада ц. р.).

Цим заявляю, що до УВО ніколи не мав чести належати, ані не належу. Як журналіст, кореспондент багатьох українських часописів в Европі й Америці, представляю, де можу, українську громадську думку, як вона виявляється в нашій національній пресі, але на титул жадного „амбасадора" не претендую. До п. Пеленського писав, як до Головного Редактора „Українського Голосу", що мав мене в Римі за свого кореспондента.

Прошу прийняти запевнення в моїй щиро витій повазі

Евг. Онацький

Рим, 30. XI. 1931.

З судової салі.

ПРОЦЕС ДАНЧЕВСЬКОГО І ТОВ. ЗІ СТРИЩИНИ ЗА ДЕРЖ. ЗРАДУ.

Обвинувачені, переслухувані по черзі, переважно заперечували закидам акту обвинувачення або відкликали свої зізнання, зложені в поліції.

В другому дні розправи переслухувано свідків прокуратора, поліційних функціонарів *Вісьневського і Радоня* та пол. комісаря *Чеховського*, які підтвердили ріжні обставини з поліційних розшуків і слідства, на що покликувався прокуратор в акті обвинувачення.

Внесок оборони, щоби не переслухувати ані не відчитувати опінії радн. Івахова про УВО і ОУН, як це запропонував прокуратор, трибунал відкинув і предсідник відчитав її.

Інші внески оборони і прокуратора трибунал теж відкинув і замкнув доказову стадію процесу. Опісля слідували промови прок. *Мостовського* та оборонців в такій черзі: *д-р Старосольський, д-р Ганкевич, пос. д-р Біляк та д-р Шухевич.*

Пізно в ночі запав вердикт присяглих суддів, у якому притакнули вину **Андрія Данчевського і Богдана Галайчука,** натомість заперечили питання щодо вини обв. **Василя Швеця, Степана Новицького і Миколи Мельничина.**

На підставі цього вердикту трибунал засудив за державну зраду **А. Данчевського** на півтора року тюрми і **Б. Галайчука** на 14 місяців.

Тому, що зарахували слідчий арешт і приноровили частину амнестії, Данчевський вийде на днях на волю, а Галайчук за два місяці.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8.90·00—8.90·50, канадійський долар 7.50·00—7.55·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·14·00—1·15·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·73·00—1·73·50, фунт стерлінґів 28·50·00—29·20·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·45—2·11·50.

Срібло: Австрійська корона 0·39·00—0·39·50, 5 австрійських корон 2·15·00—2·20·00, австрійський фльорен 1·10·00—1·15·00, російський рубель 1·60·00—1·66·00, копійки за рубель 0·80·00—0·85·00.

Золото: 20 корон 39·50·00—40·50·00, 20 франків 00·00·00—00·00·00, 20 німецьких марок 36·00·00—37·00·00, 10 російських рублів 51·50·00—52·50·00.

Збіжжя.

Пшениця дмрська 24.25—24.75, пшениця збірна 22.25—23.75, жито одноціле 25.25—26.50, жито збірне 24.50—24.75, ячмінь броварний 21—23, ячмінь на мливо 20.50—21, овес збірний 16.50—17, овес гал. 22.50—23, барабоя пром. 3—3.50, фасоля кукурудза рум. 20—20.50, фасоля краса 25—26, горох Вікторія 30—32, фасоля біла 18.50—20.50, бобик 18—19.50, вика 22—22.50, горох полевий 22—23, сіно прас. 9—10, вика сіра 24.50—25, гречка пас. 17—17.50, гречка чорна 17—17.50, ріпак солома прас. 4.50—5, сімя конопл. 33—35, льон 37—39, пшоно 42—45, мливо 18—18.50, крупи греч. 37—39, ос. 31—32, мак синій 83.50—93.50, конюшина червона 150—160, макухи льн. 25—26.

Мистецькі справи.

ВИСТАВКА КАСІЯНА

У Харкові відчинилася 8. XI. виставка гравюр нашого краяна Василя Касіяна. Виставка проходить з великим моральним успіхом і є гарно уладжена в Державн'м Музею українського мистецтва. Як відомо, Касіян є першорядним майстром у гравюрі і займає одно з перших місць в українській графіці взагалі. Він у своїм мистецтві належить до правого крила української графіки, а тематика його виключно з робітничого життя. Тим напрямком хоче він бути близьким і зрозум'лим робітникові й селянинові, хоче підійти до них популярно, в противагу лівим мистцям, які хочуть і робітника і селянина підтягти до висоти зрозуміння сучасного мистецтва. З приводу цієї виставки видано гарний катальоґ праць Касіяна, що скорше є монографією, бо окрім вступу С. Таранушенка є ще велика розвідка Д. Чукина, з перекладом на німецьку мову. Плякат виконав сам автор.

ЧУЖА ПУБЛІКАЦІЯ ПРО П. КОВЖУНА.

У Львові одержано 9-те число (за вересень) московського журналу „Советский Коллекционер", де є більша стаття С. Сильванського п. н. „Художник П. М. Ковжун и его книжные знаки". В статті обговорено всі екслібриси, які мистець виконав у Галичині, з докладним описом бібліотек їх посідачів. До статті долучено 10 ілюстрацій.

ВИСТАВКА ВСЕСЛАВЯНСЬКОГО МЕДАЛІЄРСТВА.

В неділю 29. XI. відчинено у Львові в музею ім. кор. Яна III. цікаву виставку всеславянського медалієрства і плякет. Виставка дає досить повний перегляд всеславянського медалієрства, окр'м України, Росії і Болгарії, бо, як виявилося, тяжко було з чисто організаційного боку, ці краї представити. Натомість є дуже скромний відділ з Галичини — в н'м є проєкт медалі для митрополита Шептицького, роботи Коверка, медаля Шевченка Гаврилка і ще одна дрібніша. Одна плякета „Шевченко" є в польськім відділі, бо зробив її генерал польського війська Белявський. Представляє вона досить великого розміру плякету, на якій є хата Шевченка в лівім куті, в прав'м могила, по середині сам портрет Шевченка і в долі 2—3 заслання і з молодих літ. Виставку цікаво оглянути.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 254—?

— **Ми обнижили знову** значно і так уже кількакратно знижені ціни **усіх наших виробів.** Просимо переконатись про це особисто, без обовязку купна. **„Pallium"** Виробня охоронної та спортової одежі, Львів, вул. Вірменська 3. Тел. 54—24. 907 1-4

— **„Distinction" Косметичний Кабітет** Львів, вул. Коперника ч. 42 а, II. п. Телеф. 72—18. Виконує всі косметичні заходи (усуває зморщки, вигладжує і відмолоджує церу, усуває плями, лойотоки, веснянки, червоність шкіри etc.) чисто **індивідуально.** Уживає найновіших метод найліпшими косметичними засобами, під гарантією **нешкідливими.** Ціни дешеві, для ПТ. урядничок і студенток знижка. Години принять від 10—14 та від 15—19-ої. 859 6—10

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5.** (біля кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 13—100

— **Відкриття виставки УФОТО.** Святочне відкриття II. виставки **Української Фотографіки** відбудеться в суботу в 6. год. вечора. На відкритті виголосить проф. Ол. Балицький відчит: „Межі мистецької творчости у фотографії", ілюстрований діяпозитивами. Присутність громадянства на відкритті виставки та число відвідувачів виставки буде черговим доказом, що громадянство розуміє прояви всіх ділянок нашого життя.

— **Десятилітній ювилей читальні „Просвіти" на Богданівці у Львові.** Читальня „Просвіти" на Богданівці святкуватиме 12. і 13. грудня ц. р. 10-літній ювилей свого істнування. Програма передбачує: 1) Панахиду за померших членів читальні в місцевій церкві в 8. год. ранку — 12. грудня. 2) Архієрейську Службу Божу в 9. год. ранку — 13. грудня. 3) Святочну академію в салі читальні після богослуження. 4) Виставку „Невольника" у виконанні аматорського гуртка в 7. год. вечора. Вступ на академію за добровільними датками на будову українського Народнього Дому на Богданівці.

— **На маргінесі одного процесу.** В цих днях станув перед львівським судом б. директор Задаткового Т-ва в Щирці за розтрату чужого майна. „Слово Польске" навіть тут мусіло підлити все своїм сосом. „Завдяки конексіям серед впливових українців дістав посаду директора і по якімсь часі став абсолютним паном в цій інституції". Ціла новинка „Слова Польского" написана так, що ніхто не сумнівається, що Задаткове Т-во в Щирці було під контролею нашої ревізійної установи РСУК та, що тому саме міг пан Могильницький присвоювати собі громадські гроші. Тимчасом, як довідуємось, пан Могильницький, ставши директором, переніс Задаткове Т-во з РСУК до Польського Ревізійного Звйонзку. Дальші інформації „Слова Польского": „Коли після цілого ряду літ самовільної господарки, заряджено ревізію книг..." відносяться в цілости не до РСУК, бо РСУК не мав права переводити ревізії. Напевно, колиб Задаткове Т-во стояло під контролею нашого Ревізійного Союзу, не булоб „цілого ряду літ", а що за тим іде — і „самовільної господарки" директора.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові,** вул. Чарнецького 24, мав у місяці листопаді 126 катальоґових чисел приросту до ч. 22260 включно. До окремих відділів прибуло предметів: археольоґія 4, побутова старина 1, етнографія 547 (в тім 493 вишивки та 12 ґерданів), церковна старина 7, історичні памятки 46, олійний портрет 1, екслібриси 4, репродукції 7, видівки 90, альбомик друкованих вишивок, фотографій 77, монет 20, медалі 4, відзнак 13, печаток 8, фотокліші 2, цинкова кліша 1. Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський О., Береза І. і Я., Бикова О., Букатович Л., інж. Березюк В., інж. Винар О., проф. Весоловський Б., проф. Гайдучок С., д-р Гнатевич Б., Горечий М., Гела С., Денищук О., д-р Деркачева М., Дорошенко В., ред. Енциклькопедії, д-р Кордюк Ю., о. Кочержук Ю., д-р Крипякевич І., ред. Лепкий Л., Литвиненко С., д-р Левицький В., Матла З., інж. Молчко С., Музикова Я., с. Назарія СС., Накельський Ф., д-р Никифоряк С., Оришкевич П., виділ „Основи" у Львові, д-р Полянський Ю., Т-во „Просвіта" у Львові, д-р Річинський А., Сідзінський І., Сітницька У., радн. Сопотницький О., Стефанович А., Татарський Н., Федева О., Шаравара П. Управа Музею складає їм усім за це щиру подяку. Відвідувачів було 107, в тім дві шкільні прогульки, ремісники з т-ва „Зоря" та члени бібліотечного курсу „Просвіти". — **Управа Музею.**

— **Цар Мизунга** володів у Руандо-Урунді під опікою Бельгії. Високий на 2 м. 10 цм.; жорстокий та багатий: було в нього 800.000 всякої худоби. Піддані Мизунги не дуже були вдоволені своїм володарем. Він грабив їх безпощадно, забирав у свій гарем всіх дівчат і жінок, що йому подобалися. До бельгійського уряду плили скарги від туземців і европейців. „Маленький" Мизунґа завів на свому дворі такі вигадливі бенкети, що певно побив прославлені королівські бенкети старинних часів. Бельгійська влада признала йому майно на кордоні Руандо-Урунди, а королівський престіл віддала його синові Рудапигві, що перебував в Бельгії.

— **Виставка роботів** відбулася недавно в Ню Йорку. Серед роботів-автоматів теж істнує розподіл „кляс": є між ними „чорнороби", „урядовці" та „штукарі". Чорнороби мають теж розподіл звань: є „чорнороби" „вантажці", „дроворуби", „теслі". Це не новина — Їхнім „заповідкином" був крам, що відібрав хліб приставним робітникам. „Дроворуб" виглядом пригадує військовий танк і зрізує дерева на свому шляху, відтинає галуззя, ріже дерева на частини та складає на купу. Після переїзду машини лісом — лишається гладке та рівне місце на місці ліса. „Шляхомост" дробить граніт, обиває плитки та мостить шляхи. Прямо нема такої „чорної роботи", щоби не було придуманого для неї „автомата-чорнороба". Серед роботів „урядовців" є такі, що продають почтові марки, прибивають печатки на паперах; провірники залізничого руху; наставники, що розділюють молоко та ріжуть хліб; масажисти; автомати-знимкарі; вчителі чужинних мов... Серед „штукарів" звертає на себе увагу великий „оккультус" — сучасний Голем. Його призвання — боксер; вигляд — металева кукла. Рухається за принукою радієвих хвиль; його удари тверді: недавно вбив ударом пястука великого канадійського бика. Його винахідникові інж. Уйтменові приказали знищити робота негайно після закриття виставки. „Картяр" придбав теж розголос серед відвідувачів. „Розвідчик" негайно викриває злодія. — Великою сміховинкою на виставці була „мишовка" з підписом „Винищує пакосних звірів..."

— **„Спаситель людства" Кришнамутра.** Перед кільканацяти літами проголосили теософи Джидду Кришнамутру „новим спасителем"... У розмові з представником льос-анджелеського часопису „Геральд Екзамайнер" заявив Кришнамутра, що він зрікається накиненого посланництва. Колись вірив він Анні Безант, коли вона назвала його післанцем неба, — бо тоді був ще дитиною. Тепер він переконався, що він не „спаситель людства", а така людина як усі. Кришнамутра повернув міліонерові чудовий замок у Каліфорнії, та інше майно, яким його обдарували теософи. Покищо є він ще членом теософського товариства. Закінчив свою гутірку з представником часопису: „Тепер ви знаєте, що я такий-же післанець неба, як і ви... Хай ці мої слова припинять зайвий гомін часописів і від сьогодні перестануть про мене писати."

— **Американська реклама.** 1933 р. відбудеться в Шікаґо світова виставка, американці впевняють, що такої ще досі світ не бачив: вона покаже чуда та небуденні сензації. Найбільшим чудом цієї виставки буде освітлення виставової площі. Вогні на виставці запалають від промінів зорі Арктур. Велитенський телескоп-рефрактор буде переловлювати проміні та зміняти на електричну струю. Світло зорі Арктур досягає землі за 40 літ, тому й вогні виставки в Шікаґо 1933 р. загорять від промінів зорі з 1893 р., себто з часів попередної виставки в Шікаґо...

— **Вечір камерної музики сестер Левицьких.** В понеділок, 7. грудня, в год. 8.15 веч. відбудеться у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка **Вечір камерної музики сестер Левицьких.** В програмі фортепянові тріа Шумана, Бетовена й Барвінського. Білети продає книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Ринок ч. 10.

— **Особисте.** Андрій Лепкий здав перед державною комісією у Кракові іспит з рисунків і малярства як предмету навчання в середніх школах. 962

— **Справлення помилок.** У вчорашній передовій статті (ч. 273) п. з. **„Господарські турботи Польщі"** перекручено і пропущено кілька слів зараз у другому і третьому реченні з самого початку, через що зміст тих речень вийшов незрозумілий. Подаємо ті речення ще раз у такому виді, в якому написав їх автор: „До валютових подій на заході долучились зміни в торговельно-фінансовій політиці багатьох держав, які виявляються у підвищці митних тариф, у приноровленні компенсат, **преференцій і контингентів, — а в девізових** обмеженнях для обороту краєвих валют. Те все витворило поважні ба

ріери в обігу товарів і капіталів" (а не капіталістів). — У статті „Світова й наша кріза та ще дещо" у другій шпальті, 39-ий рядок, сказане таке: „Маслосоюз під цю пору не користується ніякими кредитами", а має бути „ніякими банковими кредитами"; у третій шпальті, 41-ий рядок, сказано: „З тих фондів заложили собі недавно Маслосоюзники у Львові свій власний клюб", що не відповідає дійсности, бо на ту ціль ощадностеві фонди зовсім не вживаються. Повинно бути так: „Побіч ощадностевої акції „Маслосоюзники" не занедбують теж плекання товариського співжиття і до цеї цілн основано недавно власний клюб у Львові, який оплачують з власних фондів співробітники установи, що працюють у Львові".

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 3. XII. ц. р. за масло експортове та десерове пріма 3·60 зол., за літру молока 24—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 6·80—7·00 зол.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Ілько Гаврилюк: З ЧАСІВ БОРОТЬБИ. Ст. 40. Каліш, 1931. Видання Спілки Українських Воєнних Інвалідів. (Каліш, Відок ч. 18).

М. Гоголь: КОХАННЯ В МІШКАХ, жарт на одну дію. Ст. 16. Львів, 1931. В—во „Театральна Бібліотека".

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА, часопис Т-ва „Учительська Громада" у Львові. Р. XVI. Ч. 3. Львів, липень-вересень 1931. Зміст: На організаційні теми. Д-р Ст. Смаль-Стоцький: Шевченкова поема" „Іван Підкова", д-р А. Ластовецький: Угинання електричних хвиль. Д-р Безушко: Англійці, нарід і мова. Е. Жарський: Животинні закрашення клітин у шкільній практиці. І. М. К.: Кілька завваг про курс польоністів. Звідомлення. Бібліоґрафія. Хроніка. Спомини й некрольоґи.

ЗИЗ, двотижневик сатири та гумору. Р. VIII. Ч. 16. 15. листопаду 1931 р.

СЬВЄТАЧ БЕЛАРУСІ. Р. II. Ч. 3. Листопад 1931.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Ч. 11. Р. XXVI. Листопад 1931. Зміст: о. Т. Жевуський: Голос св. Отця про енцикліку „Rerum novarum. о. Северин Матковський: Похвала, або культ Пресв. Діви Богородиці Марії. о. Вол. Кармазин: Про апостольство хорих. Волод. Кучабський: Містичне Тіло Христа і завдання нації. о. В. Р. Рабій: Модерне душпастирство між шкільною дітворою. о. Ол. Гадзевич: Спосіб подавання св. Причастя. Г. К. Вища гумористика. З голосів преси. На допомогу „Просвіті". Всячина. Проповіди.

СВІТ ДИТИНИ, місячник для дітвора. Ч. 12. Р. 1931. Грудень.

ВІСТИ З ЛУГУ, місячник присвячений луговим і січовим справам. Ч. 11. Р. VI. Листопад 1931.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (Театр ім. І. Тобілевича у Станиславові):

ЛЬВІВ Саля Театру Ріжнородностей (Нар. Дім):

Субота, 5 XII. „Мина Мазайло".

Неділя, 6. XII. „Церковна миш" (год. 3. пополудні).

Неділя, 6. XII. „Гетьман Дорошенко" (год. 7·30 вечором).

Білети скорше набувати в Союзному Базарі.

Львівський Український Театр „Цвіркун" саля Ремісничої Палати, Стрілецька площа 7):

Субота, 5. грудня, 7·30 веч. „1 + 1 = 3". Музична сатира двох невідомих авторів у 15 точках.

Неділя, 6. грудня, 7·30 веч. „1 + 1 = 3". Музична сатира двох невідомих авторів у 15 точках.

Театр Ріжнородностей:

Субота 5. грудня в годині 3·30 попол. „Ніч св. Миколая в лісі", спец. казка в 3 діях Мрозовицького.

Субота 5. грудня в годині 8·30 веч. **виїмково в Великім Театрі „Штуба".**

Неділя 6. грудня в годині 3·30 попол. „Ніч св. Миколая в лісі" **виїмково в Великім Театрі.**

Неділя 6. грудня в годині 8·30 веч. **виїмково в Великім Театрі „Штуба".**

Понеділок 7. грудня в **Театрі Ріжнородностей** в год. 8·30 веч. „Гранд-Готель", легка комедія в 3 діях Павла Франка (премієра).

Управа Великого Театру повідомляє, що пані можуть увіходити до салі „Великого Театру" в капелюхах.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Світла великого міста" (Чарлі Чаплін).

КАСІНО: „Натхнення" (Ґрета Ґарбо).

КОПЕРНИК: „Баркароля кохання", „Веселий пеховець".

ЛЕВ: „Буря над Закопаним".

МАРУСЕНЬКА: „Баркароля кохання", „Веселий пеховець".

МІРАЖ: „Чужа наречена" (Марлена Дітріх), „В пустині та пущі".

ОАЗА: „Панійта фірми Кон".

ПАЛЯС: Звукова комедія „Геть із коханням" (Ліліяна Гарвей).

ПАН: „Біржа кохання" (Марлена Дітріх).

ПАСАЖ: „Погоня в полумі" (Уіліем Десмонд) та додатки.

ПРОМІНЬ: „Бродвей" та „Скарби Поморя".

СОНЦЕ: „Царевич".

СТИЛЬОВЕ: „Альравне".

УТІХА: „Любоші" (Арт. Шніцлера) „Караюча долоня".

ХИМЕРА: „На Сибір" (Сиосарська, Бродзіш).

Програма радіо.

Неділя, 6. грудня 1931.

Ляйпціґ (259,3) 15.00 Хор. **Гельсінґфорс** (368,1) 19.45 Концерт. **Рим** (441,2) 21.00 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 19.30 Опера. **Брюсель** (508,5) 18.00 Концерт. **Мінхен** (532,9) 18.25 „Злодій помаранчі". **Калюндборг** (1153,8) 16.00 Хор. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 19.20 „На слідах ледяної доби". **Париж** (1724,1) 21.45 Легка музика.

Понеділок, 7. грудня 1931.

Моравська Острава (263,4) 17.55 Концерт. **Брно** (341,7) 15.00 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 19.30 Література. **Тулюза** (385,1) 24.00 Танкова музика. **Берлін** (419) 22.40 Танкова музика. **Брюсель** (508,5) 21.00 „Ерос і Псіхе". **Відень** (516,4) 21.15 Забава та танок. **Харків** (937,5) 15.00, 24.00 Концерти. **Ленінград** (1000) 18.00 Концерт. **Москва** (1481) 21.00 Концерт.

Вівторок 8. грудня 1931.

Гельсінґфорс (368,1) 18·15 Спів. **Гамбург** (372,2) 19·30 Новеля. **Букарешт** (394,2) 17·00 Румунська музика. **Сотенс** (403,8) 20·15 Концерт. **Берлін** (419) Вечір танку. **Мілано** (500,8) 21·00 Концерт. **Відень** (516,4) 21·50 „20 циганок". **Мінхен** (532,9) 21·40 Веселий вечір. **Харків** (937,5) 15·00 24·00, Концерти. **Ослью** (1083) 20·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 22·05 Концерт. **Москва** (1481) 15·00 Концерт. **Кеніґсвустергавзен** (1634,9) 20·15 „Сучасні світогляди". **Париж** (1724,1) 21·00 Оперетка.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 5 грудня 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11·58 Час із Варшави. 12·10 Шкільний ранок. 13·10 Про погоду дня. 13·15 Господарська оповістка. 15·15 Військові вісти. 15·25 Перегляд артистичних часописів. 15·40 Для дітвори. 16·20 Радіохроніка. 18·05 Програма для молодшої дітвори. 18·30 Концерт. 18·50 Всячина. 19·15 Листування. 19·15 „Сорокалітня людина". 19·45 Радієвий щоденник. 20·15 Оперетка. 21·55 „Дзвони". 22·10 Твори Шопена 22·50 Спортові новини. 23·00 Для молоді. Грамофонові кружки: 13·00, 16·00, 19·40.

Неділя. 6. грудня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Час із Варшави. 17.35 „Святий Микола в народніх віруваннях". 17.45 Ревія звуковиків. 18.30 Хор. 19.00 Всячина. 19.25 „Радієві миколайчики" — для дорослих. 19.40 Спортові вісти. 12.10—16.20 і 16.55, 19.45—24.00 Передачі з Варшави. Ґрамофонові кружки: 16.20, 16.55.

Понеділок, 7. грудня 1931.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11.58 Час із Варшави. 17.45 Східна гротеска. 18.00 Концерт. 18.50 Всячина. 19.15 Тома Едісон. 20.30 Концерт. 22.30 „Тайна побіди японських військ". 22.40 Спів. Ґрамофонові кружки: 12.10, 15.45, 17.35. Передачі з Варшави: 13.10, 15.15—15.45, 16.20—17.35, 19.45—20.30, 22.15—22.30.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

У ВИЩІЙ КРАВЕЦЬКІЙ ШКОЛІ починаю **Курс крою, шиття і моделювання** дня 5-го грудня. — М. Кондловська, Академічна 22. 962 2—2

СПОРТОВА та охоронна одежа всілякого роду, нова значна знижка цін: „Pallium", Вірменська 3. 907 3—?

МАШИНУ „Adler" — українсько-польську дешево продам. Ломаґа Львів, Вадова 11. 946 3—5

КАВАЛЕР, 35 літ, оженить ся з заможною панною або вдовою. Ласкаві зголошення до „Діла" п. з. „Інжинір". 970

ДЯКА іспитованого, що вміє учити і управляти хором, потребує негайно гр. кат. Уряд парохіяльний Шуманин п. Библо. 957 2—2

ПАВЛУСЮ, відгукнись! Все гаразд буде. — Твої Іван і Матій. 966 1-3

ПОСАДА КАСІЄРА з ґажою золотих 200 зараз вільна після зложення кавції в готівці золотих чотири тисячі. — Відписи свідоцтв з описом життя слати під: Банк для Рільництва — Торговлі і Промислу, Коломия, Крашевського 4. 969 1—2

ЛІКАР, літ 32, на добром становищі, на Сході шукає інтелігентної і гарної товаришки життя яка перебувалаби радо в романтичній надморській країні. Віно для взаїмного добра побажане. Неанонімні зголошення „ПАР", Львів, Академічна 14, під „Спішно". 971 1—2

ФОРТЕПЯНИ, пяніна, фільгармонії в ріжних цінах, нові та переграні, готівкою значний опуст, продає, міняє Ганак, Пілсудського 21, І. поверх. 951 3-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Невблаганна та скоропостижна смерть забрала нам 17. XI. Найдорощого Мужа та Батька, управителя школи в Явірнику Руськім. — Отсею дорогою складаємо сердечну подяку всім, що в горі не залишили нас. У першій мірі пересилаємо щиру подяку о. пар. Явірника М. Заворотюкові за наділення хорого Найсв. Тайнами, за прощальне слово та за прислуги яких не щадив прибитій горем родині. Дальше сердечно дякуємо о. сов. Солтикевичеві за провід у похоронах та прощальне слово. Щире „Спаси-бі" шлемо о. сов. Бурмичеві, о. сов. Гаськові, о. дек. І. Лебедовичеві та польському священникові о. Ю. Бонкові за те, що явилися на похоронах та не вважаючи на негоду віддали Покійному останню прислугу — О. дек. І. Лебедовичеві, Вп. П. О. Заклинській, Вп. П. Островському та учениці В. Михно шлемо подяку за надгробні слова, Вп. П. Марійці Підгарбій за зорґанізування хору та Вп. Учительству за відспівання панахиди. Сердечна дяка Вп. П. Стефі Кіц, що в горю не залишила нас — а занялася приготуваннями до похоронів — та ВП. Панству Гаськам-Дацковим та Заклинським, що прибули на похорони й не щадили розваги й помочі — Шлемо подяку й ВП. П. К. Сойковій та ВП. П. К. Бартніцькій, за те, що прибули на похорони зі шкільною дітворою та причинилися до звеличання сумного свята. — За численну участь у похоронах дякуємо громадянам Явірника та шкільній дітворі, що в час негоди та зими відпровадила на місце вічного супочинку свого вчителя.

Н. Павлюкова — дружина
Ірина і Роман — діти
963 М. Добушовський — зять

ПОДЯКА.

Неумолима смерть забрала нам найдорожчу й одиноку донечку бл. п. Олену Гуменюк, уч. III. кл. школи вправ. Прибиті важким горем складаємо отсим прилюдну подяку всім, що відчуваючи наш біль, зложили нам своє співчуття словом чи письмом, та своєю присутністю звеличали похоронний обряд. Дякуємо в першу чергу катехиті Всч. о. д-рові Лабі за безінтересовну відправу Панахиди в передпохоронний день та провід у похороні і о. Белеєви за відправу Служби Божої і участь в похороні, та о. Семчишинові за відправу Панахиди. З окрема Учительському Зборові Державного Семинара, а саме: п. директорові Андруховичеві, Стефанії Магаляс, Анелі Порадовській і п. Навроцькій за щирі слова потіхи; ученицям за співучасть в Панахиді і похороні та жіночому хорові Семинара за відправу Панахиди в передпохоронний день. Дякуємо також Дирекції і Учительському Зборові Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка за участь в похороні, а передовсім промовцям п. проф. д-рові Несторові Нижанківському і о. д-рові Лабі за піднесення Ними прикмет Покійниці та прощальні слова над її могилою. З окрема складаємо щиру подяку п. І. Охримовичеві дириґентові і всім членам співацького Т-ва „Сурма" за безінтересовне звеличання співом сумного похоронного обряду. Передаємо цею дорогою сердечне Спасибіг всім нашим приятелям, товаришам і знакомим, що віддали послідну прислугу Покійниці. — Родичі.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.